

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiae R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacrae
Theologiae Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

§. 2. De speciebus aliorum sensuum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

obiectum lucidum, existens extra specum: ergo tunc obiectum illud non approximatur media luce existente in medio: ergo media specie ab illo producta.

3 Secundò probatur: si inter obiectum videndum, & potentiam visivam ponatur corpus opacum, impeditur visio: ergò, quia corpus opacum non est medium aptum, ut per illud diffundatur actio obiecti, sed hoc non potest concurrere per se propter rationem dictam: ergo concurrat medio effectui à se producto productivo visionis, seu speciei expressæ, qui effectus, seu virtus productiva speciei expressæ, species impressa appellatur.

4 Efficacius probatur eadem conclusio exemplo reflexionis factæ in speculo, quod si facie obiectas, reddit illius imaginem eodem modo, ac si te ipsum tibi ante oculos obiectes, quod fieri non potest, quin obiectum visum aliquem diffundat effectum per medium, qui speculum tangens, iterum reflectat, sicut lux in crystallo, & in pariete color, & aliæ huiusmodi qualitates. Eadem reperitur reflexio, licet non adeo perfecta in aqua, in chalybe, lacte, aliisque quam plurimis corporibus, maxime in diaphanis.

5 Deinde probatur eadem conclusio ex perspicillii, mediis quibus videtur obiectum iam clarius, iam obscurius, maius, vel minus secundum diversitatem perspicilliorum. Insuper dantur perspicilla ita elaborata, ut vnum obiectum, ita multiplicent, ut multiplex appareat. Talia sunt perspicilla rotunda in plures partes, quasdam aliis eminentiores per acutos angulos divisa, quæ vulgo *achauados* dicuntur. Deinde lapis philosophicus, seu triangulare vitrum ita representat obiecta, ut illa inter se confundat, & multiplici, apparentique variegata colore potentia illa representet, quæ omnia fieri non possunt, quin aliquod principium detur visionis diversum secundum medij diversitatem, quod ab obiecto procedit, & species impressa dicitur.

6 Ex experientia adducta vitri triangularis rationem colliges, propter quam, quando in eodem speculo sunt diversi circuli in quolibet illorum totum repetatur in obiectum, quod non repetitur in toto speculo quantumvis grandi. Circuli enim aguntur linea extrema acuta illos dividere figura, seu positione à reliquo speculo, ratione cuius lineæ species, quæ reflectuntur à quolibet circulo non cōtinuantur cum aliis in simplici representatione obiecti, sed species cuiuslibet circuli adequatè obiecti figuram representat. Idem continget, si duo specula coniungas non eandem rectitudinem habentia, sed efformantia angulum quemdam acutum ea parte, qua coniunguntur, tunc enim quodlibet illorum adequatè representabit obiectum, siue physicè sint unita, siue divisa: si autem eadem specula ponas supra mensam planam vnum alteri coniunctum, ita ut illorum iunctura nullum efformet angulum, eodem modo in utroque faciem videbis, ac si esset vnum tantum speculum, mediam, videlicet, in vno, & mediam in alio.

7 Dubitatis circa reflexionem speculi: cur obiectum representetur distans ab alio. Resp. speculum, & quodvis aliud corpus reflectens species reflectere representativas obiecti in tanta distantia, quanta illud representarent species directæ in speculo existentes. Inde quò magis quis accedit à parte antea ad speculum, eo videtur magis accedere à parte post illius figura, existens post speculum, & magis recedere, quò magis obiectum visum ab speculo recedit.

8 Ex hoc poteris cognoscere rationem propter quam turris visa in qua ordine videatur in verso, fundamentum eminentius, & suppressior pars illius extrema: cum enim fundamentum sit magis propinquum aquæ, species reflexæ illud representant cum maiori propinquitate; cum verò pars superior turris magis distet ab aqua, hæc reflectit species, quæ illam magis distantem representent, ratione quarum fundamentum turris apparet, quasi superius parte superiori eiusdem.

S. II.

De speciebus aliorum sensuum.

9 **P**RIMA CONCLUSIO. Sonus, qui est obiectum auditivæ potentia non percipitur mediis speciebus, sed immediatè simul cum potentia sui sensationem producit. Hæc conclusio est contra P. Soar lib. 3. de anima cap. 21. contra Francisc. de Quiedo Philosoph. Tom. II.

Hurt. disp. 12. sect. 1. & contra Arriaga disp. 4. sect. 1. subsect. 3. Patronos habet Ochamum in 2. q. 17. & 18. Gabrielem q. 2. Greg. in 1. dist. 3. q. 1. & in 2. dist. 7. q. 3. qui negant omnibus potentiis externis species impressas. Hac unica ratione illam persuadeo: quotiescunque percipitur sonus, est sufficienter approximatus, ut immediatè, & per se producat sensationem sui: ergo non indiget speciebus superadditis, ut sentiatur. Consequentiam probat: totum fundamentum assignandi has species desumitur ex distantia obiectorum, ut per se ipsa immediatè suas sensationes producant, propter quam non illis possumus tribuere tanquam principiis immediatis influxum in sensationes, quibus percipiuntur, sed mediatum tribuimus ratione specierum, quæ immediatè procedunt ab obiectis, & sensationes producant tanquam principia immediata, mediis quibus obiecta concurrant: ergo destructo hoc fundamento nullum remanebit ad has species, quas ex alio capite non cognovimus constituendas: ergo non constituendæ, sed abigendæ sunt: ergo. Integra erit huius conclusionis ratio, si probem illud antecedens, quò posui, sonum esse sufficienter approximatus potentia ad suas sensationes immediatè edendas.

Obiicit primo Arriaga loco supra citato, ex reflexione soni, quæ fit Echo, inferri specierum reflexionem. Resp. Echum fieri per reflexionem soni realis; non verò specierum intentionalium. Hanc conclusionem impugnatur, quia dici nequit, eundem numero sonum ferri ab aere, & iterum ad potentiam redire. Hoc fateor, ego enim non affirmo, reflectere eundem numero sonum, sed alium productum à primo, vel à sono existente in obliante, quod Arriaga non impugnatur.

Obiicit secundò. Cum quis concionatur, duo, aut tria milia hominum audiunt integras voces: implicat autem, integrum aërem, in quo vox efformatur, ad omnium aures provenire, neque pervenire potest alius sonus similis, quia nullus dicit Ecclesiam esse repletam voce sicut dicimus, esse odore plenam: ergo ex eo, quod sentimus vocem non diffundi per totam Ecclesiam, & odorem diffundi.

Respondeo omnes audientes eundem concionatorem eandem vocem percipere, id est, eundem sonum immediatè productum à concionatore, non per applicationem immediatam eiusdem soni ad omnium aures; sed mediis aliis sonis similibus eiusdem rationis, productis à sono immediatè concionatore producto. Ad confirmationem. Resp. Nullius esse momenti: illius fundamentum tantum sumitur ex communi modo loquendi, qui non semper ex nativis reum trahit originem; sed ex vulgari apprehendendi modo, qui multoties longè aliter attingit res, quam sunt in se. Sed ad illud, quodcumque sit. Respondeo: Vocem non dici quemcumque sonum, etsi omnino similem sono producto immediatè ab animali: sed importare sonum immediatè ab animali productum, qui tantum est in parte aëris immediata concionanti, vel alio modo vociferanti; & ita, quamvis totum cubiculum repletum est sono, non tamen repletum est voce.

Obiicit Arriaga: Eodem modo posse dici colorem videri medio alio. Hoc non posse dici, adhuc de luce, probavi semel, & iterum, & de colore certissimum est, quia aer non est capax coloris, quod à posteriori nobis constat. Deinde, quia color est qualitas natura sua diu durans ac proinde, si cum ego video colorem viridem distantem in arbore, aer colorem viridem recipiet amota arbore, aer permaneret viridis, quod asserere, falsum, ac ridiculum esset.

Obiicit. Si produceretur sonus usque ad aures, & sonus ibi existens produceret auditionem, non posset vllò modo percipi, ex qua parte veniret sonus, sicut non potest percipi in gustu, ex qua parte veniat sapor, quia sonus immediatus potentia non potest esse representativus obiecti distantis, scilicet, presentia soni loco distantis. Respondeo auditum non tantum percipere sonum immediatum potentia: sed etiam sonum distantem, qui simul cum propinquo sui ipsius, atque presentia propria speciem expressam producit. Ad exemplum de sensu gustus. Respondeo, pariter non tenere, quia, sicut in opinione adversariorum hæc est mala consequentia: *Gustus non percipit saporem distantem: gustus non recipit species à suo obiecto*.

Q 2 ERGO

ergo neque auditus, ita in mea opinione, gustus tantum immutatur ab obiecto immediato concurrente per se ipsum: ergo auditus tantum immutatur ab obiecto immediato. Respondeo enim has potentias esse diuersas, cuius natura à posteriori nobis innotebit.

15 Obicit vltimò Arriaga. Tubulus positus in fundibulo deferuit sursatris, ad percipiendum sonum, sicut inspicilia ad videndum homini, cecitate laboranti: ergo, sicut hic recipit species visivas mediis inspiciliis, ille auditivas medio tubulo. Respondeo negando consequentiam, potest enim dici, tubulum deferuere ad recipiendum sonum realem, medio quo potentia immutatur, sicut tu asseris tubulum esse medium aptius aëre ad recipiendas species soni, & ita, medio illo, melius audiri, ego affirmo, esse medium aptius aëre ad recipiendum sonum, & ita melius audiri medio illo, quam medio aëre.

16 Satis clarè respondisse existimo omnibus argumentis, quibus auctores probant, necessarias esse species auditus, & quorum solutione apertè constat, ex defectu applicationis soni ad potentiam auditivam has species necessarias non esse, quod sufficiens est, ad illas negandas, quando enim agitur de entitatibus superfluis in rerum natura non admittendis efficax est probatio, clara, & manifesta solutio argumentorum, quibus illarum existentia propugnatur.

17 SECUNDA CONCLUSIO. Odor non sentitur mediis speciebus. Duplex conclusio, huius, & præcedentis vnum est fundamentum, solutiones argumentorum, quibus impugnantur, diuersæ. Dedi illas, quæ ad præcedentem conclusionem attinent, & quæ ad hanc spectant.

18 Obicit Soar: odor non potest alium odorem producere, cum sit qualitas secunda, resultans ex temperamento primarum qualitatium: ergo tantum diffunditur per cubiculum in tenuibus substantiis odoriferis, quæ non possunt ita replere cubiculum, ut realiter ad potentiam accedant: ergo tantum accedunt intentionaliter. Multa inuoluit hoc argumentum; omnia tamen valde incerta, quæ vix possunt, neque à priori, neque à posteriori probabiliter confirmari. Fateor enim: odorem primò oriri à temperamento primarum qualitatium, cur tamen odor ortus ex his, non poterit alium odorem immediatè producere in subiecto non habenti tales qualitates, sicut calor in igne erit à forma ignis, postea tamen calor ortus à forma ignis alium calorem immediatè producit in subiecto, in quo non est forma ignis. Ex eo enim, quod forma ignis calorem producat, non inferitur, omnem calorem producendum esse necessariò à forma ignis, sic de odore respectu temperamenti philosophare, quod probabilius puto, quia difficile possunt tot partes materiæ exhalari, quot reperiuntur cum hac qualitate in diuersis cubiculis, in quibus odorifera substantia fuit posita, & odorem relinquit.

19 Dices calorem non esse productum alterius coloris, quia oritur ex temperamento primarum qualitatium: ergo neque odor est productus alterius odoris. Nego consequentiam, color enim est qualitas specie distincta ab odore, cuius natura à posteriori cognoscitur impotens alium calorem producere, quod de odore non constat. Vnde nego, calorem ex eo præcisè non esse productum aliis coloris, quia oritur ex temperamento primarum qualitatium; sed quia ita oritur ex temperamento, ut non possit naturaliter oriri ab alio colore, quod ex sua natura habet, quæ tantum à posteriori nobis innotebit: & non à priori.

20 Deinde admitto: odorem non esse productum odoris, & subiectum huius tantum esse partes, qualesdam exhalatas substantiæ odoriferæ: nego tamen has non posse realiter ad potentiam peruenire, quia, etsi totum cubiculum non valeant replere, cum hæ partes exhalatæ non sint omnes continuæ, neque contiguæ, possunt ita per cubiculum diffundi, ut nulla sit notabilis pars spatij illius, quod non contineat aliquam partem substantiæ odoriferæ, quæ per aspirationem simul cum aëre ad odoratus organum realiter trahatur.

21 TERTIA CONCLUSIO. Obiecta gustus, & tactus immediatè producant proprias sensationes; non mediis speciebus. Hanc conclusionem docent Huradus, & Arriaga supra contra Soar lib. 3. de anima cap. 26. Facilius hæ conclusio probatur, quam præcedentes, quia hæc obiecta nunquam sentiuntur, nisi immediatè applicata suis potentiis: ergo nunquam indigent speciebus, suppletibus applicationem illorum.

Sensibile commune dicitur, quod pluribus sensibus percipitur, sicut figura, & præsentia, quæ duplex est, circumscriptiva, & definitiva; de vtraque est difficultas, an percipiat, & an obiectum percipi circumscriptiva, & specialiter de circumscriptiva, quæ aliquibus conclusionibus explicabo.

PRIMA CONCLUSIO. Visus, & auditus percipiunt præsentias suorum obiectorum. Probatur hæ conclusio, quia ego video vnum hominem distantem ab alio, & hunc post illum: ergo video præsentiam illorum. Respondent aliqui: videre hominem distantem ab alio, non esse videre illorum præsentias, sed aliud corpus medium inter vtrumque. Contrà. Videre corpus esse inter vtrumque, & hoc esse ad dextrâ, & illud ad læuam, est videre præsentiam illorum corporum. Non enim eo ipso, quod videam substantiam illorum, video, hoc corpus esse medium, & alia duo, hoc ad dextram, & illud ad sinistram; possent enim illorum substantiæ alio modo collocari, neque hoc corpus esse medium inter alia duo, est aliquid distinctum, sed omnino idem cum præsentia corporis mediij, & extremorum, ac proinde qui videt corpus medium inter alia duo, necessariò videt præsentiam illorum.

De auditu probatur eodem modo, quia, quādo audio sonum, planè sensu percipio, sonum primò produci ad hoc litus, & non ad illud, quod experientia manifestè coniunct.

SECUNDA CONCLUSIO. Visus percipit figuram mathematicam, v.g. rotunditatem, & longitudinem. Hæ conclusio constabit ex dicendis in metaph. vbi probabo, figuram mathematicam non distingui à præsentia, neque aliquid addere supra illam, in qua formaliter consistit distantia partium, quæ rotunditatem formaliter constituit, sed visus percipit præsentiam, & distantiam partium: ergo percipit figuram mathematicam.

TERTIA CONCLUSIO. Auditus percipit hanc figuram: adeo tamen imperfectè, ut intellectus non possit illam discernere ex vi sensationis auditus, sicut diximus, potentiam visivam videre colorem longè distantem secundum rationem genericam, & specificam, licet intellectus non possit ex vi talis visionis elicere conceptum respondentem huic complexo: color ille est viridis, neque illum discernere à reliquis coloribus. Prior pars conclusionis ex præcedenti probatur, quia hæc figura mathematica est idè cū præsentia, sed auditus percipit præsentiam: ergo figuram identificat cū illa. Quod verò illa imperfectè percipiat patet, quia auditus non valet discernere inter diuersas partes soni, sicut visus discernit. Deinde probatur ex imperfectione, quia ipsam præsentiam percipit quia, licet auditus discernat sonum edī versus dextram, & non versus sinistram, non valet intellectus ex vi auditionis asserere: sonus est in hoc numero spatio distans per triginta, & non per quadraginta passus. Propter hanc imperfectionem audiendi præsentiam seu figuram, potest dici, figuram audiri ex parte obiecti, non verò ex parte modi, sicut, quando à longè video animal, ignorans an sit rationale, vel irrationale, in nostra sententia differentia ex parte obiecti cognoscitur æque ac genus, non vero ex modo cognoscendi.

QUARTA CONCLUSIO. Olfactus, gustus, & tactus non percipiunt sensibile commune, v.g. præsentiam, quia, dum quis immortus has sensationes elicit, non percipit, unde veniant obiecta, neque aliqua est ratio, quæ suadeat, illorū præsentias his sensibus percipi: Quod verò ex diuersa applicatione potentie, sub qua diuersam sensationem obiecti elicit potentia, possit homo affirmare, obiectū sensatū existere in hoc loco, & non in illo, non provenit ex intuitione immediatè, sed ex hoc discursu: obiectū intensius sentitur per applicationem potentie spatio, in quo est, sed obiectū melius sentitur per applicationem potentie spatio: ergo obiectum est in hoc spatio. Quod autem inferatur odore animalia, sine discursu est, quia in illum feruntur, & cum primū discedunt ab spatio, in quo odorem sentiunt, statim ad illud redeunt, & illuc feruntur, quò magis odorem sibi gratum percipiunt, quod fit sine discursu aliquo.

QUINTA CONCLUSIO. De facto, rebus hoc modo existentibus, visus, neque auditus non possunt naturaliter percipere propriū sensibile sine communi. Hæ conclusio probatur experientia, numquam enim percipimus colorem, nisi alicubi existentem, & idem patet in sono. Deinde à priori quia sensibile commune naturaliter non potest separari à sensibi-